

Menaldum, Jan Flamingstrjitte

QuickScan

JM ecologie b.v., 2021

QuickScan Menaldum, Jan Flamelingstrjitte

Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming

Rapportnummer

R21.145

Status

1.0 (definitief)

Datum

28-07-2021

Opdrachtgever

Akkerman Investgroup
Het Want 3
8802 PV Franeker

Auteur

C. Bos

Controle

R. Ploeg

Voorpagina

Overzicht plangebied, gezien vanaf noordoosten

Te citeren als

Bos, C., 2021. QuickScan Menaldum, Jan Flamelingstrjitte; Ecologische beoordeling in het kader van de Wet Natuurbescherming. Rapport R21.145 JM ecologie b.v., Gorredijk.

JM ecologie b.v.

Wetterwille 9
8401 GB Gorredijk

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Globale ligging	2
1.3	Structuur natuurwetgeving in Nederland	3
1.4	Scope van de QuickScan	4
1.5	Werkwijze	5
2	Beschrijving locatie en ingreep	6
2.1	Locatie.....	6
2.2	Ingreep.....	7
3	Resultaten veldbezoek en bureaustudie	9
3.1	Vogels.....	9
3.2	Vleermuizen	10
3.3	Overige zoogdieren.....	11
3.4	Overige fauna.....	11
3.5	Vaatplanten	12
4	Effecten en gevolgen.....	13
4.1	Overzicht beschermde soorten.....	13
4.2	Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna	13
5	Mitigerende maatregelen	15
5.1	Algemene broedvogels; mitigatie	15
5.2	Vleermuizen; Mitigatie	16
6	Conclusie.....	17
	Geraadpleegde bronnen.....	18

1.3 Structuur natuurwetgeving in Nederland

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. Naast bescherming vanuit de Wet natuurbescherming, zijn er ook gebieden die planologisch beschermd zijn. Dit betreft het 'Natuurnetwerk Nederland' (hierna NNN). De bescherming van het NNN verloopt via het ruimtelijke ordeningsrecht (Barro, bestemmingsplannen) en niet via de natuurwetgeving. Na de decentralisatie (2017) zijn enkele provincies andere namen gaan voeren voor de NNN.

Decentralisatie

Het bevoegd gezag is gedecentraliseerd naar de provincies. Het Rijk behoudt echter het bevoegd gezag en de verantwoordelijkheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen voor handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij en bijvoorbeeld activiteiten Koninklijk Huis.

Soortbescherming

In de Wet natuurbescherming is soortbescherming opgedeeld in categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de volgende categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Soorten van de Vogelrichtlijn

Voor Vogelrichtlijnsoorten is het verboden om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen. Dit laatste verbod geldt niet voor een aantal aangewezen vogelsoorten, indien de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding en het nest zelf zijn functionaliteit behoudt.

In aanvulling op de Vogelrichtlijn, geldt er voor een aantal vogelsoorten die jaarlijks naar hetzelfde nest terugkeren een jaarrond bescherming van de nesten. De meeste provincies en het Rijk hanteren de "Lijst met jaarrond beschermde nesten 2012". Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en mogelijk jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Voor deze laatste categorie geldt alleen een jaarrond beschermde status indien ecologisch zwaarwegende omstandigheden dat rechtvaardigen. In de provincies Overijssel, Flevoland en Limburg geldt een aangepaste lijst jaarrond beschermde nesten, waarin een andere categorisering is aangebracht.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding. Daarbij dient

opgemerkt te worden dat een aantal vogelsoorten ook vallen onder artikel 3.5 en daarom niet verstoord mogen worden.

Andere soorten

Naast de Europees aangewezen beschermde flora en fauna, is er in Nederland ook een Nationale soortenlijst gemaakt die niet gedekt wordt door de Vogel- en Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern of Verdrag van Bonn. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Voor soorten in bijlage A geldt een verbod op opzettelijk doden of vangen van dieren en opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren. Voor soorten in bijlage B geldt een verbod op opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen en ontwortelen van planten. In tegenstelling tot artikel 3.1 en 3.5, is verstoring van deze soorten toegestaan.

Met betrekking tot de 'andere soorten' zijn per provincie beleidsregels opgesteld waarin voor een deel van deze soorten vrijstelling is verleend. De grond waarop deze vrijstelling geldt verschilt per provincie en hoeft dus niet in alle situaties van toepassing te zijn. Vrijstelling op basis van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling is een geldige reden in alle provincies.

Indien bij het project-voornemen een of enkele gestelde verboden in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 worden overtreden, dient gewerkt te worden conform een gedragscode. Biedt een gedragscode geen oplossing, dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie.

1.4 Scope van de QuickScan

Deze QuickScan is opgesteld om de ecologische waarden van het plangebied te bepalen, en de, ten gevolge van de geplande bestemmingswijziging, eventuele strijdigheden met de Wet natuurbescherming (Wnb) in kaart te brengen, waaruit een advies zal volgen over hoe te handelen volgens deze wet.

Er wordt in deze QuickScan niet ingegaan op raakvlakken met de gebiedsbescherming (Natura 2000, Natuur Netwerk Nederland en overige provinciale gebiedsbescherming) en de bescherming Houtopstanden.

Een initiatiefnemer is, vanuit de natuurwetgeving, bij ruimtelijke ingrepen (maar ook maatregelen en activiteiten) verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de soortenbescherming uit de Wet natuurbescherming (Wnb).

De natuur is onvoorspelbaar. Het veldbezoek beschrijft een momentopname. Indien de periode tussen veldbezoek en de invoer van de geplande verandering in het bestemmingsbesluit meerdere jaren wordt, dient overwogen te worden een herhaald veldbezoek te laten uitvoeren, hetgeen mogelijk tot gevolg heeft dat de QuickScan wordt herzien.

1.5 Werkwijze

Bureaustudie

Voorafgaand aan het veldbezoek wordt de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten onderzocht door het raadplegen van online- en fysieke atlanten en databases, zoals bijvoorbeeld de NDFF. Het doel van de bureaustudie is het inschatten van de ligging van het projectgebied, de aanwezige habitattypes en de bekende beschermde soorten, alsmede het verkrijgen van inzicht in de kans dat beschermde soorten in een projectgebied aanwezig kunnen zijn.

Veldbezoek

Het veldbezoek is afgelegd door ecooloog Corine Bos van JM ecologie b.v. op 19-07-2021. Het bezoek is uitgevoerd van 15:30 tot 16:30 uur, bij 20°C en 2 Bft, op een licht bewolkte en droge dag. Het doel van het veldbezoek is het inschatten van de aanwezige habitattypes en het verkrijgen van inzicht in het plangebied.

Maatregel(en) en effecten

De derde stap is de beschrijving van de geplande maatregel en de omstandigheden (planning, methode) waarin deze uitgevoerd gaat worden. Tezamen met het veldbezoek en de bureaustudie kunnen hieruit eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving opgespoord worden, en kunnen eventuele kennishiaten benoemd worden. Hieraan worden conclusies verbonden en hieruit zal duidelijkheid ontstaan over de eventuele noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, met als doel de wijziging conform de huidige Wet natuurbescherming te laten plaatsvinden.

2 Beschrijving locatie en ingreep

2.1 Locatie

Het plangebied is gelegen in het noorden van het dorp Menaldum. Menaldum ligt ten noorden van het dorp Dronryp en ten zuiden van het dorp Berlikum. Het dorp Menaldum ligt ten zuiden van het plangebied en de Menaldumervaart ligt ten zuidwesten van het plangebied.

Het plangebied bestaat uit een perceel met maïsplanten en wordt omgeven door een watergangen aan het noorden en oosten en een bomenrij aan de zuidwestkant van het plangebied. Ten noorden van het plangebied bevinden zich meerdere agrarische percelen met onder andere tarwe. Deze percelen worden van het plangebied gescheiden door sloten met begroeiing van riet. Ten oosten en zuiden van het plangebied bevinden zich enkele gebouwen, waarin bedrijven gevestigd zijn. Ook staan er enkele woonhuizen. Ten zuidwesten van het plangebied bevindt zich een bomenrij bestaande uit elzen en een ondergroei van brandnetel. Onder deze bomenrij is een opgedroogd slootje, waar riet omheen staat. Ten zuidwesten van deze bomenrij ligt een perceel waar momenteel suikerbiet op wordt verbouwd.

Afbeelding 2.1. Begrenzing van het plangebied (rood omlijnd).

Afbeelding 2.2. Plangebied gezien vanaf oosten.

Afbeelding 2.3. Plangebied gezien vanaf noorden.

Afbeelding 2.4. Plangebied gezien vanaf zuiden.

Afbeelding 2.5. Plangebied gezien vanaf westen.

Afbeelding 2.6. Sloop aan noordzijde van het plangebied

Afbeelding 2.7. Sloop aan noordoostzijde van het plangebied.

2.2 Ingreep

De opdrachtgever is voornemens om op het perceel een bedrijventerrein te realiseren. Het perceel zal worden opgedeeld in 9 kavels (nummer 10 t/m 18), die worden opgedeeld in 3 x 3 kavels en gescheiden worden door een weg, die de straat De Stapel en de Jan Flamingstrjitte met elkaar zal verbinden. De grootste kavel is 2148 m² en de kleinste kavel is 1716 m². De bomenrij in het zuidwesten van het perceel zal gekapt worden, het is niet duidelijk of er sloten gedempt gaan worden ten behoeve van de werkzaamheden. De exacte werkzaamheden voor het ontwikkelen van het bedrijventerrein zijn nog niet bekend (Afbeelding 2.8).

Afbeelding 2.8. Concept verkavelingsplan van het plangebied (blauw) (Bron: Akkerman Investgroup).

3 Resultaten veldbezoek en bureaustudie

Waargenomen soorten en verwachte soorten (op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreiding) worden samengenomen en hun gebruik van het plangebied wordt beschreven. Hierbij ligt de nadruk op beschermde soorten, maar er zullen ook algemene en lichter beschermde soorten betrokken worden indien waargenomen of van belang voor de ingreep.

3.1 Vogels

Alle broedgevallen van vogels zijn beschermd. Van 16 vogelsoorten zijn ook de nesten, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 1 t/m 4 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Daarnaast zijn van 34 vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd als hier een zwaarwegende ecologische reden voor is. Dit zijn soorten die vallen in de categorie 5 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (2012). Deze soorten zijn: blauwe reiger, boerenzwaluw, bonte vliegenvangers, boomklever, boomkruiper, bosuil, brilduiker, draaihals, eidereend, ekster, gekraagde roodstaart, glanskop, grauwe vliegenvangers, groene specht, grote bonte specht, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, kleine vliegenvangers, koolmees, kortsnavelboomkruiper, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, ruigpootuil, spreeuw, tapuit, torenvalk, zeearend, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte roodstaart en zwarte specht. Indien sprake is van een ecologisch zwaarwegende reden voor één of meerdere van deze soorten, dan worden deze hieronder behandeld onder 'Jaarrond beschermd'. Zo niet, dan worden deze soorten net als overige broedvogels behandeld onder 'Algemene broedvogels'.

Jaarrond beschermde nesten

In de omgeving van het plangebied kunnen diverse soorten vogels met jaarrond beschermde nesten voorkomen. Tijdens het veldbezoek is gezocht naar de potentiële aanwezigheid van deze nesten, deze zijn niet aangetroffen. In de bomenrij is gezocht naar jaarrond beschermde nesten, deze zijn niet aangetroffen. Ook zijn er geen hoogspanningsmasten in de omgeving aanwezig. De aanwezigheid van nesten van boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, slechtvalk en sperwer kan daarmee uitgesloten worden. Vanwege het ontbreken van palen kan de aanwezigheid van nesten van de ooievaar worden uitgesloten. De bedrijfspanden in het plangebied zijn daarnaast ongeschikt als broedlocatie voor huismus en gierzwaluw, omdat de daken bestaan uit golfplaat, waaronder te weinig ruimte is om een nest te maken. In de woonhuizen rondom het plangebied kunnen echter wel potentiële broedlocaties voor huismus en gierzwaluw zijn. Er zijn enkele woonhuizen waarbij het dak bedekt is met dakpannen, waaronder zich een potentiële broedlocatie voor huismus en gierzwaluw kan bevinden.

Mogelijke consequenties van de ingreep op jaarrond beschermde nesten wordt beschreven in paragraaf 4.2.

Algemene broedvogels

Er kunnen mogelijk algemene broedvogels zoals scholekster, graspieper, wilde eend en meerkoet tot broeden komen in het grasland en in de naastgelegen watergangen. Tijdens het veldbezoek is een reeds verlaten nest aangetroffen van de meerkoet. De meerkoet met het jong waren nog in de watergang aanwezig. Ook zijn twee jonge kuifeenden waargenomen in de watergang ten noordoosten van het plangebied. De ouders en het nest van deze kuifeenden zijn niet aangetroffen.

Mogelijke consequenties van de ingreep op algemene broedvogels worden beschreven in paragraaf 4.2.

3.2 Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd (alle in Nederland voorkomende soorten staan vermeld in de Habitatrichtlijn). Vleermuizen kunnen een plangebied gebruiken als verblijfplaats, vaste vliegroute en/of foeragegebied.

Verblijfplaatsen kunnen uitgesplitst worden in vier categorieën, te weten kraam-, zomer-, paar- en winterverblijven. Vleermuizen maken op verschillende manieren en in verschillende seizoenen gebruik van deze verblijfplaatsen. De eisen die vleermuizen stellen aan hun verblijfplaatsen zijn afhankelijk van de vleermuissoort en het gebruik van de verblijfplaats. Kraamverblijven worden in het voorjaar en de vroege zomer gebruikt door grote groepen drachtige vrouwtjes om hun jongen te baren en groot te brengen. Tegelijkertijd bevinden kleinere groepen mannetjes zich in de zomerverblijfplaatsen. Later in de zomer en in het najaar verplaatsen de mannetjes zich naar de paarverblijven, waaromheen ze een territorium bezetten en verdedigen tegen andere mannetjes. Binnen het territorium proberen de mannetjes langskomende vrouwtjes te lokken naar de paarverblijven, waar vervolgens de paring plaatsvindt. Het paarseizoen eindigt in de herfst, waarna de vleermuizen de winterverblijven opzoeken om te overwinteren. Sommige soorten migreren hiervoor over behoorlijke afstanden.

Vleermuizen gebruiken vliegroutes voor dagelijkse verplaatsingen tussen verblijfplaats en foeragegebieden en in het geval van migrerende soorten, voor de jaarlijkse trek van en naar de winterverblijven. Meestal maken vleermuizen langdurig gebruik van vaste routes die ze onthouden. Daarbij worden lijnvormige elementen zoals bomenrijen, dijken en watergangen gebruikt als vliegrouteondersteuning. Het onderbreken of verwijderen van deze elementen bij een (potentiële) vliegroute kan een negatief effect hebben op de mogelijkheid van vleermuizen om hun doel te bereiken.

Ten slotte kunnen vleermuizen een plangebied gebruiken als foeragegebied. De vleermuizen komen via vaste routes naar het foeragegebied om daar in de buurt van bomen en water te jagen op vliegende insecten. Net zoals vaste vliegroutes die veelvuldig gebruikt worden, maken vleermuizen ook gebruik van vaste foeragegebieden. Het ongeschikt maken van een foeragegebied door bijvoorbeeld het kappen of verlichten van bomen of het dempen van waterpartijen, kan tot gevolg hebben dat vleermuizen geen toegang meer hebben tot voldoende voedsel.

Verblijven

Binnen 2,5 kilometer van het plangebied is een kraamkolonie bekend van de laatvlieger. Deze is waargenomen in 2020 in het dorp Bitgum. Het plangebied ligt echter ongeveer 2,5 kilometer van deze kolonie, waardoor er geen verstoring van deze kolonie zal zijn. De bomen binnen het plangebied zijn gecontroleerd op holtes, deze zijn niet aangetroffen. In de woonhuizen in de omgeving kunnen zich wel potentiële verblijfsplaatsen bevinden van gebouwbewonende soorten als de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

Mogelijke consequenties van de ingreep op verblijven van vleermuizen worden beschreven in paragraaf 4.2.

Vliegroutes

Het plangebied is gelegen in open agrarisch gebied en wordt alleen in het zuidwesten begrensd door een bomenrij. Deze bomenrij kan gebruikt worden door vleermuizen als vliegrouteondersteuning. De Menaldumervaart ligt op ongeveer 100 meter van het plangebied en kan ook een potentiële vliegrouteondersteuning zijn. Mogelijk worden deze bomenrij en watergang incidenteel wel als vliegroute gebruikt; er is echter voldoende alternatieve vliegrouteondersteuning aanwezig in de vorm van parallel liggende watergangen en andere bomenrijen, waardoor de watergangen en bomenrij binnen de verstoringzone niet worden aangemerkt als essentiële vliegroutes.

Foerageergebied

De omgeving van het plangebied kan gebruikt worden als foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. Echter is er in de omgeving even geschikt al dan niet beter foerageergebied aanwezig, waardoor de omgeving van het plangebied niet als essentieel foerageergebied kan worden aangemerkt.

3.3 Overige zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat binnen 2,5 kilometer rond plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde zoogdiersoorten in Friesland. Er zijn wel waarnemingen bekend van de steenmarter in Menaldum en de bunzing rond de snelweg A31, maar deze soorten staan op de vrijstellingslijst in Friesland en hiervoor geldt dus alleen de zorgplicht. Ook zijn er binnen het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen van steenmarter of bunzing aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van reeën waargenomen binnen het plangebied. Mogelijk maken deze soorten incidenteel gebruik van het gebied om zich te verschuilen, water te drinken of om zich naar andere gebieden te verplaatsen. Echter staat de ree op de vrijstellingslijst in Nederland en geldt dus alleen de zorgplicht. Ook is er voldoende alternatief leefgebied aanwezig voor de ree en is essentieel leefgebied binnen het plangebied uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek is langs een watergang in het noordoosten van het plangebied een muizenhol gevonden. Mogelijk is dit een hol van de waterspitsmuis. Echter is de meest nabije waarneming gedaan in het Leeuwarderbos, ongeveer 10 kilometer van het plangebied. De watergang is niet verbonden met andere watergangen en ligt tussen bedrijfsgebouwen en landbouwpercelen. Verder is de rietkraag niet erg dicht begroeid. Het habitat is dus ongeschikt voor waterspitsmuis. Vanwege de geïsoleerde ligging en ongeschikt habitat kan de aanwezigheid van waterspitsmuis dus worden uitgesloten. Het is waarschijnlijk dat dit een hol van de veldmuis is.

Afbeelding 3.1. Mogelijk hol veldmuis binnen plangebied.

3.4 Overige fauna

Overige beschermde diersoorten zoals insecten, amfibieën, reptielen, dagvlinders, libellen, vissen, kreeftachtigen en weekdieren zijn niet bekend in de omgeving van het plangebied en worden ook niet verwacht op basis van de aanwezige habitat en de bekende verspreidingsgegevens.

3.5 Vaatplanten

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen een straal van 2,5 kilometer rond het plangebied één waarneming bekend is van een beschermde vaatplant, in het dorp Bitgum; de roggelelie. De in Nederland beschermde vaatplanten stellen specifieke eisen aan hun groeiplaats, of komen slechts beperkt voor in Nederland. De meeste soorten groeien op voedselarme bodems en zijn niet te verwachten op stikstofrijke of bemeste bodems zoals landbouwgronden en de meeste wegbermen. Gezien de aanwezige habitats binnen het plangebied in combinatie met de bekende huidige verspreiding van beschermde plantensoorten, kan uitgesloten worden dat andere beschermde vaatplanten aanwezig zijn binnen het plangebied.

Roggelelie

Roggelelie staat op zonnige tot half beschaduwde, matig vochtige en goed doorlatende, maar niet uitdrogende, voedselarme tot voedselrijke, zwak zure, kalkarme, maar soms kalkhoudende zand- en löss- bodems en op stenige plaatsen. Deze ondersoort, die geen broedbolletjes in zijn bladoksels draagt, groeit in roggeakkers en akkerranden, op braakliggend velden, in open plekken in bossen en in bosranden, in struwelen, kreupelhout en ruigten, op rivierduinen en op rotsachtige berghellingen. De gebergteplant uit Midden- en Zuid-Europa komt ook voor in het noorden van Duitsland en het oosten van Nederland (waar ze ingeburgerd is in de 19de eeuw) en wordt elders ook als sierplant gebruikt en verwildert soms. De soort is tegenwoordig zeer zeldzaam in ons land en werd vroeger vooral aangetroffen in Drenthe op de “eeuwige” roggeakkers op de essen langs de rand van beekdalen. De Roggelelie is zeer zeldzaam geworden door de moderne landbouwmethoden als vruchtwisseling, dieper ploegen en het verzamelen voor commerciële doeleinden. Tijdens het veldbezoek is gezocht naar de aanwezigheid van roggelelie binnen het plangebied, deze is niet aangetroffen. De aanwezigheid van de roggelelie binnen het plangebied kan daarmee uitgesloten worden.

4 Effecten en gevolgen

4.1 Overzicht beschermde soorten

In dit hoofdstuk wordt de geplande ingreep getoetst aan de aanwezige of verwachte beschermde soorten (zie hoofdstuk 3) binnen het plangebied, en de te verwachten risico's voor deze soorten, bij uitvoer van de geplande werkzaamheden. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt.

Voor soorten die niet genoemd worden vanuit de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of Wnb artikel 3.10 geldt de algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Zelfs bij negatieve effecten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Ditzelfde geldt voor soorten van Wnb artikel 3.10, waarvoor een Provinciale vrijstelling is uitgegeven. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht, maar ze worden hieronder, ondanks eventueel voorkomen en eventueel te verwachten negatieve effecten, niet meegenomen.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig
Jaarrond beschermde nesten	Huismus en gierzwaluw	3.1	Mogelijk
Algemene broedvogels	Diverse soorten als scholekster, graspieper, wilde eend en meerkoet.	3.1	Potentieel
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende soorten (verblijfsplaatsen)	3.5	Mogelijk

Tabel 4.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor het effect van de maatregel bepaald moet worden. 3.1 = Vogelrichtlijn en 3.5 = Habitatrichtlijn.

4.2 Effecten op de in het plangebied (mogelijk) aanwezige flora en fauna

Jaarrond beschermde nesten

Rond het plangebied staan enkele woonhuizen, waar mogelijk huismus en gierzwaluw een nestlocatie kunnen hebben. Gezien de afstand en tijdelijke aard van de werkzaamheden, wordt een verstorend effect van de werkzaamheden op potentieel aanwezige huismus- en/of gierzwaluwnesten echter uitgesloten. Deze soorten zijn in hoge mate aangepast aan menselijke omstandigheden en bijbehorende verstoring. Er zijn geen vervolgstappen aan de orde ten aanzien van jaarrond beschermde nesten van de huismus en gierzwaluw.

Algemene broedvogels

In het plangebied en binnen de verstoringszone hiervan kunnen meerdere algemene broedvogels tot broeden komen. Wanneer werkzaamheden in de buurt van in gebruik zijnde nesten worden uitgevoerd, kan verstoring optreden. Dit is in strijd met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.1 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

Vleermuizen

Ten behoeve van de werkzaamheden worden geen gebouwen gesloopt of aangepast, waarin mogelijk verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig zijn. Wel kan er, indien 's avonds of 's nachts wordt gewerkt gedurende de actieve periode voor vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober), lichtverstoring door het gebruik van bouwverlichting optreden en permanente lichtverstoring wanneer het bedrijventerrein gerealiseerd is. Hierdoor kunnen mogelijk aanwezige vleermuizen gedesoriënteerd raken. Ten gevolge daarvan kan het functioneren verminderen van de mogelijk aanwezige verblijfplaatsen in de bebouwing nabij het plangebied. Een dergelijk effect is in strijd met de verbodsbepalingen in de Wet Natuurbescherming, waardoor de werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden zonder dat de in paragraaf 5.2 genoemde vervolgstappen in acht worden genomen.

5 Mitigerende maatregelen

In dit hoofdstuk worden de vervolgmaatregelen beschreven voor de soorten waarvan in hoofdstuk 4 is bepaald dat deze mogelijk een effect bemerken van de geplande ingreep. Deze vervolgmaatregel kan bestaan uit het uitvoeren van nader onderzoek om de aanwezigheid te bevestigen of uit te sluiten. Maar de vervolgmaatregel kan ook aangeven dat er een aanvraag voor een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming benodigd is. Er kan ook een lijst met mitigerende maatregelen staan aangegeven, waarbij de ingreep uitgevoerd kan worden zonder een ontheffing. Indien de ingreep zonder enig nader onderzoek, mitigatie of ontheffingsaanvraag uitgevoerd kan worden, wordt dat in dit hoofdstuk vermeld.

Soortgroep	Soort(en)	Bescherming	Aanwezig	Vervolgactie
Algemene broedvogels	Diverse soorten als scholekster, graspieper, wilde eend en meerkoet.	3.1	Potentieel	Mitigerende maatregelen
Vleermuizen	Diverse gebouwbewonende soorten (verblijfsplaatsen)	3.5	Mogelijk	Mitigerende maatregelen

Tabel 5.1. Soort(groep)en van de Wet natuurbescherming waarvoor een vervolgactie benodigd is. 3.1 = Vogelrichtlijn en 3.5 = Habitatrichtlijn.

5.1 Algemene broedvogels; mitigatie

Alle inheemse broedvogels zijn tijdens het broeden wettelijk beschermd volgens de Vogelrichtlijn. Als er ten tijde van de beoogde start van de werkzaamheden vogels in, of binnen de verstoringzone van het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden totdat de jongen zijn uitgevlogen. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Het verdient daarom de aanbeveling om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Een wettelijk vastgestelde periode voor het broedseizoen bestaat niet, bepalend is of broedgevallen aanwezig zijn. Indicatieve datumgrenzen zijn 15 maart tot 15 juli, maar er bestaan, afhankelijk van het weer en de vogelsoort, vele uitzonderingen op deze regel.

De voorkeur verdient om werkzaamheden altijd uit te voeren buiten het vogelbroedseizoen, om negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten te voorkomen.

Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen:

Broedgevallen binnen het plan- en verstoringgebied van de werkzaamheden moeten voorkomen worden. Het ongeschikt maken kan preventief gedaan worden door ruim voor het vogelbroedseizoen het gebied te ontdoen van geschikte nestgelegenheden. Dit kan op verschillende manieren.

- Door bomen en struiken vóór aanvang van het broedseizoen te kappen, is er geen nestgelegenheid meer voor diverse zangvogels en duiven.
- Door het kort maaien en kort houden van de oevervegetatie en het gras, is er geen nestgelegenheid voor watervogels zoals meerkoet, en wilde eend.
- Door het plaatsen van (fluit)linten in gras rondom het plangebied kunnen weidevogels en grondbroeders buiten het plangebied gehouden worden.

Het functioneren van de preventieve maatregelen dient gecontroleerd te worden vanaf de plaatsing totdat de werkzaamheden zijn afgerond. Tevens mogen de genoemde maatregelen niet in strijd zijn met de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming voor wat betreft andere beschermde soorten en/of gebieden.

Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen:

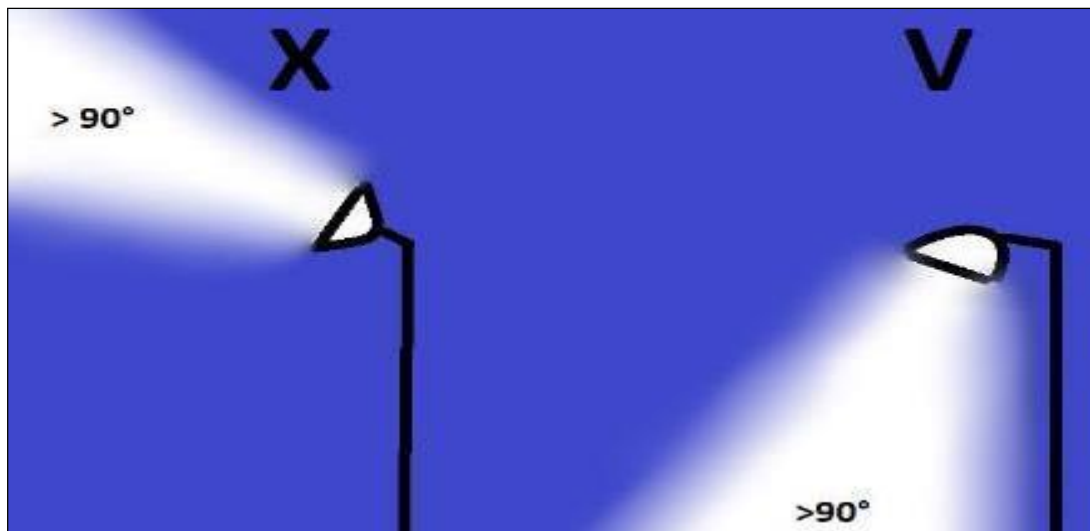
- Het plan- en verstoringsgebied dient eerst door een ter zake kundige ecooloog gecontroleerd te worden op aanwezigheid van broedvogels;
- Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plan- of verstoringsgebied, worden door de ter zake kundige ecooloog specifieke maatregelen voorgesteld en/of wordt (een deel van) het plangebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot alle nesten, vanuit eigen beweging van de vogels, niet meer in gebruik zijn.

5.2 Vleermuizen; Mitigatie

Gebouwen in de omgeving kunnen worden gebruikt als verblijfplaats door gebouwbewonende vleermuissoorten. Om effecten van lichtuitstraling te voorkomen wordt geadviseerd om de gebruikte verlichting weg te draaien van de bebouwing in de omgeving. Dit is zeker noodzakelijk in de schemer en nacht (van 1 uur voor zonsondergang tot 1 uur na zonsopkomst) gedurende de actieve periode van vleermuizen (circa 15 april t/m 15 oktober). Dit houdt in dat de verlichting naar beneden gericht dient te zijn op de werkzaamheden en niet naar de omgeving mag uitstralen.

In onderstaande figuur is een dergelijke werkwijze schematisch weergegeven. De V in de tekening geeft weer hoe de lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk kan worden beperkt kan worden. In de situatie met een X is er sprake van significante lichtuitstraling naar de omgeving waardoor een mogelijk effect op verblijfplaatsen van vleermuizen niet is uit te sluiten. Bij voorkeur wordt er bij het plaatsen van een licht gekozen voor amberkleurige verlichting.

Wanneer bovenstaande werkwijze toegepast wordt zijn er wat betreft vleermuizen geen belemmeringen ten aanzien van de Wet Natuurbescherming.

Afbeelding 5.1 Voorbeeld van toepassing bouwverlichting. X= verlichting veroorzaakt uitstraling naar omgeving, V= verlichting veroorzaakt geen uitstraling richting de omgeving (Bron: JM ecologie b.v.).

6 Conclusie

In opdracht van Akkerman Investgroup heeft ecologisch adviesbureau JM ecologie b.v. een QuickScan uitgevoerd op een perceel in Menaldum aan Jan Flamelingstrjitte, gemeente Waadhoeke, provincie Friesland. De opdrachtgever is voornemens om een nieuw bedrijventerrein, bestaande uit negen kavels, te realiseren op een perceel wat momenteel gebruikt wordt als maïsveld. De QuickScan is uitgevoerd om eventuele strijdigheden van de beoogde werkzaamheden en de toekomstige situatie met de Wet natuurbescherming (Wnb) op te sporen.

Uit de QuickScan is gebleken dat er potentieel jaarrond beschermde nesten, algemene broedvogels en potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig kunnen zijn. Potentieel beschermde nesten van gierzwaluw en huismus zijn gewend aan menselijke verstoring en hiervoor zijn geen mitigerende maatregelen nodig. Om overtredingen op de Wet natuurbescherming te voorkomen dienen voor algemene broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen enkele mitigerende maatregelen genomen te worden. Met algemene broedvogels dient rekening gehouden te worden door buiten het broedseizoen te werken. Indien de werkzaamheden starten aan het begin van het broedseizoen dient het plangebied preventief ongeschikt gemaakt te worden. Indien de werkzaamheden starten te midden van het broedseizoen dient een ter zake kundige ecooloog het plangebied te controleren op broedvogels. Zowel permanente als tijdelijke lichtverstoring op verblijfplaatsen van vleermuizen dient voorkomen te worden. Bouwlampen mogen dus niet op de gebouwen gericht worden, maar naar beneden, zodat lichtuitstraling zoveel mogelijk wordt beperkt.

Gorredijk, juli 2021
JM ecologie b.v.

Geraadpleegde bronnen

- Nationale Database Flora- en Fauna (NDFF), geraadpleegd op 19 juli 2021.
- BIJ12, 2017. Kennisdocumenten 2017
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- Zoogdierverseniging (z.d.). Informatiepagina soorten. Geraadpleegd van <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten>